

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА
«29» серпня 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань:

05 - Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність:

052 - Політологія

Освітньо-професійна програма:

Політологія

ОНУ
2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Політична конфліктологія» Одеса:
ОНУ. 2025. 20 с.

Розробник: **І.М. Милосердна**, кандидат політичних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Світлана КОЧ
(прізвище та ініціали)

Погоджено із гарантом ОПП Політологія

(підпис)

Ірина МИЛОСЕРДНА
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФМВПС
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Голова НМК

(підпис)

Олег ХОРОШИЛОВ
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від « » 20 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від « » 20 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові Спеціальність 052 – «Політологія» Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов’язкова ОК 25	
годин – 120		Рік підготовки:	
залікових модулів - 2		4-й	5
змістових модулів – 2		Семестр	
ІНДЗ* – _____ (вид завдання)		8-й	10
		Лекції	
		24 год.	14
		практичні	
		24 год.	-
		Лабораторні	
		0 год.	-
		Самостійна робота	
		72 год.	106
		у т.ч. ІНДЗ*: - ____ год.	
		Форма підсумкового контролю: іспит	

* – за наявності

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дана навчальна дисципліна належить до циклу дисциплін фахової та практичної підготовки здобувачів освітньо-професійної програми підготовки фахівців у сфері політології за освітнім ступенем «Бакалавр» зі спеціальності 052 «Політологія» освітньо-професійної програми «Політологія» і є теоретичним і практичним підґрунтям для розуміння природи й суті політичних конфліктів.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні розгорнутого уявлення про основні поняття і закономірності політичної конфліктології як галузі наукового знання, сучасних уявлень про політичний конфлікт, його роль і значущість в розвитку політичної дійсності, з практикою управління політичними конфліктами, з виробленням толерантного мислення і поведінки.

Завданням дисципліни є аналіз основних концептуально-методологічних підходів до проблем виникнення, функціонування і врегулювання політичних конфліктів; з'ясування природи виникнення політичних конфліктів; особливостей функціонування політичних конфліктів в системі громадських взаємовідносин; уточнення методологічних основ аналізу політичного конфлікту; зміст, класифікації, динаміки розвитку політичного конфлікту; основні об'єктивні і суб'єктивні чинники, що впливають на сучасне функціонування і зміну характеру політичних конфліктів; суть та механізм реалізації процесу управління політичним конфліктом. методи врегулювання та основні напрямки відвертання політичних конфліктів в сучасних умовах суспільно-політичної практики.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральні компетентності (ІК)

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

Очікувані програмні результати навчання (РН):

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

РН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки

РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

РН15. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань

Очікувані результати вивчення дисципліни «Політичне прогнозування». У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен :

знати: предметну область та базову специфіку професійної діяльності з політичного прогнозування; значення політичного прогнозування як особливої сфери пізнання; факти, данні та інформацію з різних первинних та вторинних джерел стосовно концептуальних моделей глобального політичного прогнозування; особливості реалізації тенденції майбутнього розвитку цивілізації, включаючи розвиток уявлень про її сучасні інтерпретації.

вміти: використовувати базовий категорійно-понятійний апарат політичного прогнозування; прогнозувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах на підставі вивченого матеріалу; застосовувати теорії та методи політичного прогнозування у професійній діяльності; застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем при прогнозуванні майбутнього місця України у світі.

володіти: навичками чіткого оперування понятійно-категоріальним апаратом, методикою формулювання та обґрунтовування базових положень політологічного прогнозування.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Теоретичні засади політичної конфліктології

Тема 1. Сучасна конфліктологія: предмет, структура і практичне призначення. Розвиток уявлень про конфлікт.

Поняття конфліктології. Значення конфлікту як соціального явища в житті суспільства.

Різноманіття підходів до визначення конфліктології. Суть предмета конфліктології. Система методів конфліктології. Проблема формування методів конфліктології. Специфічні методи конфліктології. Основні елементи системної концепції конфліктів. Види системного аналізу конфліктів.

Становлення конфліктології як науки: а) ранні уявлення про конфлікт: антична традиція і християнська традиція; б) розвиток уявлень про конфлікти в Новий час; в) сучасна світова конфліктологічна теорія і практика.

Тема 2. Методологічні парадигми аналізу політичного конфлікту.

Виникнення та розвиток політичної конфліктології, її основні етапи. Соціально-філософські та соціологічні засади теорії політичного конфлікту.

Дві основні методологічні парадигми дослідження соціальних конфліктів. Структуралізм, його методологічні принципи. Функціоналізм та його роль в поясненні феномену конфлікту.

Основні напрямки структуралістських теорій та концепцій. Діалектична теорія конфлікту К. Маркса. Класовий конфлікт як відображення антагоністичної соціально-класової структури суспільства.

Діалектична теорія конфлікту Р. Дарендорфа. Конфлікт як відображення іманентного протиріччя інституційної структури в імперативно координованих асоціаціях.

Теорія політичного конфлікту М. Дюверже. Суперечлива природа політики як сфери суспільного життя.

Соціально-філософська трактовка конфлікту як протиріччя між системою та життєвим світом в творчості Ю. Хабермаса. Динамічна соціологія А. Турена та нова трактовка класового конфлікту як протесту проти технократичної домінації.

Постмодерністські концепції поля політики та політичних конфліктів. П. Бурд'є, П. Ансар, Ж.-М. Денкен про іманентну конфліктність політичного поля.

Основні напрямки функціоналістської теорії та концепції. Конфліктний функціоналізм («формальна соціологія») Г. Зіммеля. Психологічні парадигми дослідження політичних конфліктів. Психодинаміка З. Фрейда. Е. Фромм про анатомію людської деструктивності.

Конфліктний («позитивний») функціоналізм Л. Козера. Подвійна роль конфліктів в суспільстві, їх інтеграційні і дезінтеграційні функції. Консенсус та конфлікт в політичній соціології С. Ліпсета. Загальна теорія конфлікту К. Боулдінга.

Тема 3. Політичний конфлікт: поняття, структура, функції та механізм розвитку.

Конфлікт та протиріччя. Поняття політичного конфлікту. Артикуляція соціальних та економічних протиріч в політиці. Роль об'єктивних соціальних структур та суб'єктивних уявлень в формуванні політичних конфліктів. Політичний конфлікт як боротьба суб'єктів політичного поля за владу та ресурси з метою модифікувати, трансформувати чи зберегти соціальний порядок. Відмінності політичного конфлікту від економічного, юридичного, воєнного.

Політичний конфлікт як процес. Етапи та стадії розвитку політичного конфлікту, їх специфіка. Загальна схема розвитку конфлікту.

Тема 4. Типологія політичних конфліктів.

Типологія як метод наукового аналізу. Загальна характеристика та особливості основних типів політичних конфліктів: міжнародні та внутрішньополітичні; інституційні та неінституційні; конфлікти з нульовою та ненульовою сумою; конструктивні та деструктивні;

дійсні та «фантомні»; горизонтальні вертикальні та змішані політичні конфлікти.

Типологія політичних конфліктів Д. Дена. Типологія політичних конфліктів А. Раппопорта. Типологія політичних конфліктів М. Дойча.

Змістовий модуль II. Політична конфліктність та політичне врегулювання конфлікту

Тема 5. Тип суспільства та політична конфліктність.

Взаємозв'язок типу політичного конфлікту з тим чи іншим типом суспільства. Формацийна та цивілізаційна типологія суспільних систем. Відкрите, закрите та перехідне суспільство. К. Поппер про людську історію як руху від закритого суспільства до відкритого.

Відкрите суспільство: вільне суперництво суспільних груп, класів та партій за вибір шляхів суспільного розвитку. Інституціоналізація та легітимація політичних конфліктів. Основні проблеми сучасних відкритих суспільств: бюрократизація державного та суспільного життя, зріст протестних настроїв та рухів та ін..

Закрите суспільство: формальне декларування громадянських прав; непередставницький характер влади.

Перехідне суспільство як суспільство дезорганізоване. Проблеми суспільної трансформації, порушення рівноваги інтересів різних груп та верств.

Клаус фон Бейме про сучасні політичні системи з притаманними їм рисами конфліктності: ідеально-типові моделі (ліберальна, авторитарно-консервативна та соціалістична).

Тема 6. Психологічні особливості конфліктного сприйняття та типові стратегії конфліктної поведінки.

Психологічний фактор в умовах політичного конфлікту як елемент його внутрішньої динаміки. Роль стереотипів в специфіці політичного конфлікту. Загальна характеристика конфліктного сприймання та поведінки. Стили поведінки людей і груп в конфлікті: визначення поняття та їх характеристика.

Тема 7. Політичне врегулювання конфлікту: основні задачі та принципи.

Поняття, які характеризують результат конфлікту: «завершення», «вирішення», «врегулювання» конфлікту. Обрання адекватної стратегії, що веде до деескалації політичного конфлікту.

Попередження конфліктів: визначення, технології, стратегія та тактика.

Створення формальних правил та процедур, які регулюють взаємовідносини сторін конфлікту («правил гри»).

Стратегії та принципи врегулювання конфлікту. Умови та передумови мирного врегулювання політичного конфлікту. Типи рішень та угод під час врегулювання політичного конфлікту.

Компроміс та консенсус як методи врегулювання політичних конфліктів.

Тема 8. Роль та задача «третьої сторони» в політичному конфлікті.

Використання третьої сторони у врегулюванні політичного конфлікту. Види втручання "третьої сторони" в конфліктний процес.

Зміст та задачі посередницької діяльності. Види посередництва.

Переговори як універсальний засіб вирішення політичних конфліктів: їх особливості та функції в умовах політичного конфлікту. Моделі переговорного процесу.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль I. Теоретичні засади політичного прогнозування										
Тема 1. Сучасна конфліктологія: предмет, структура і практичне призначення. Розвиток уявлень про конфлікт	14	4	2		8	14	2	-	-	12
Тема 2. Методологічні парадигми аналізу політичного конфлікту	16	4	2		10	16	2	-	-	14
Тема 3. Політичний конфлікт: поняття, структура, функції та механізм розвитку..	14	2	4		8	16	2	-	-	14
Тема 4. Типологія політичних конфліктів	18	4	4		10	16	2	-	-	14
Разом за змістовим модулем 1	62	14	12		36	62	8	-	-	54
Змістовий модуль II. Політична конфліктність та політичне врегулювання конфлікту										
Тема 5. Тип суспільства та політична конфліктність.	16	4	4		8	14	2	-	-	12
Тема 6. Психологічні особливості конфліктного сприйняття та типові стратегії конфліктної поведінки	12	2	2		8	14	2	-	-	12
Тема 7. «Політичне врегулювання конфлікту: основні задачі та принципи	14	2	2		10	14	-	-	-	14
Тема 8. Роль та задача «третьої сторони» в політичному конфлікті	16	2	4		10	16	2	-	-	14

Разом за змістовим модулем 2	58	10	12		36	58	6	-	-	52
ІНДЗ*										
Усього годин	120	24	24		72	120	14	-	-	106

* – за наявності

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Сучасна конфліктологія: предмет, структура і практичне призначення. Розвиток уявлень про конфлікт. Конфліктологія: визначення, об'єкт, предмет. Методи та функції конфліктології. Особливості формування ідей щодо сутності та природи конфлікту.	2
2.	Тема 2. Методологічні парадигми аналізу політичного конфлікту Функціональна теорія Г. Зиммеля. Структурний функціоналізм (Т. Парсонс). Психологічні парадигми дослідження політичних конфліктів. Теорія позитивно-функціонального конфлікту Л. Козера. Р. Дарендорф про роль конфлікту в житті суспільства. Сучасні політологічні теорії конфлікту	2
3.	Тема 3. Політичний конфлікт: поняття, структура, функції та механізм розвитку. Політичний конфлікт: визначення та специфічні риси. Відмінності політичних конфліктів від соціальних і економічних конфліктів. Конфліктність як норма політичних взаємодій і як відхилення від норми. Культурно-історичні і соціально-економічні умови виникнення політичних конфліктів. Структура та функції політичного конфлікту. Механізм розвитку конфлікту. Аналіз конкретного політичного конфлікту: дослідження цілей, цінностей, інтересів, способів поведінки учасників конфлікту; аналіз соціальних умов і наслідків конфлікту; порівняння ціни поразки в конфлікті; вимір балансу сил в конфлікті і оцінка ресурсної забезпеченості учасників конфлікту, основні показники конфліктогенної поведінки, типи стратегій поведінки в конфлікті; інструментальне використання конфлікту як засобу досягнення поставлених цілей. Конфлікт як «умисний» результат політичної діяльності.	4
4.	Тема 4. Типологія політичних конфліктів. Типологія політичних конфліктів за ступенем та характером нормативної регуляції, формою та ступенем публічності. Типологія політичного конфлікту за стратегією суб'єктів політичного конфлікту. Державно-правові конфлікти як різновид політичних конфліктів. Типологія політичних конфліктів Д. Дена. Типологія політичних конфліктів А. Раппопорта. Типологія політичних конфліктів М. Дойча.	4
5.	Тема 5. Тип суспільства та політична конфліктність. Формацийна класифікація (К.Маркс) та технологічна (С. Ліпсет) класифікація типів суспільства. Типи суспільства за рівнем відкритості (К. Поппер). Клаус фон Бейме про типи суспільства та політичну конфліктність.	4
6.	Тема 6. Психологічні особливості конфліктного сприйняття та типові стратегії конфліктної поведінки. Психологічний фактор в умовах політичного конфлікту. Стереотип: визначення, підходи до розуміння та їх роль в політичному конфлікті. Характеристика конфліктного сприймання та поведінки. Стили поведінки людей і груп в конфлікті: визначення поняття та їх характеристика.	2
7.	Тема 7. Політичне врегулювання конфлікту: основні задачі та принципи Визначення понять: «завершення», «вирішення», «врегулювання» конфлікту. Обрання адекватної стратегії, що веде до деескалації політичного конфлікту. Попередження конфліктів: визначення, технології, стратегія та тактика. Стратегії та принципи врегулювання конфлікту. Умови та передумови мирного врегулювання політичного конфлікту. Типи рішень та угод підчас врегулювання політичного конфлікту. Компроміс та консенсус як методи врегулювання політичних конфліктів	2
8.	Тема 8. Роль та задача «третьої сторони» в політичному конфлікті.	4

	Засади посередницької діяльності: поняття третьої сторони та технологія посередництва. Види втручання "третьої сторони" в конфліктний процес. Види посередництва в політичному конфлікті. Переговори в умовах політичного конфлікту. Поняття «переговори». Функції переговорів. Переговорний процес: визначення, підготовка та структура. Стили ведення переговорів в політичному конфлікті.	
--	--	--

6. Теми семінарських занять

(не передбачено)

7. Теми лабораторних занять.

(не передбачено)

8. Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.в.)	Кількість годин (з.в.)
1	Тема 1. Сучасна конфліктологія: предмет, структура і практичне призначення. Розвиток уявлень про конфлікт. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Продумайте обґрунтування наукового статусу політологічної конфліктології. Розкрийте та проаналізуйте зміст базових категорій конфліктології. Поясніть у чому сутність, зміст і особливості конфліктології як науки. Проаналізуйте розвиток уявлень про конфлікт	8	12
2	Тема 2. Методологічні парадигми аналізу політичного конфлікту. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Визначте та проаналізуйте основні засади функціональної теорія Г. Зіммеля, структурного функціоналізму (Т. Парсонс). Визначте сутність психологічних парадигм дослідження політичних конфліктів. Охарактеризуйте зміст, сильні сторони та недоліки теорії позитивно-функціонального конфлікту Л. Козера. Назвіть та визначте зміст та головні відмінності сучасних політологічних теорій конфлікту. В чому на Вашу думку, зміст суперечливої природи політики як сфери суспільного життя.	10	14
3	Тема 3. Політичний конфлікт: поняття, структура, функції та механізм розвитку. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Продумайте обґрунтування наукового статусу футурології. Визначте наскільки обґрунтоване передбачення майбутнього Е. Тоффлера, яке він пов'язує із побудовою "цілісної гуманної цивілізації", перехід до якої відбудеться шляхом "революції влади". Проаналізуйте, наскільки справдилися передбачення Г. Кіссінджера щодо встановлення нового світового порядку. Поясніть у чому полягають особливості теорії хвиль демократизації С. Гантінгтона.	8	14
4	Тема 4. Типологія політичних конфліктів. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Назвіть типи політичних конфліктів за різними критеріями та поясніть відмінність між ними. Проаналізуйте цивілізаційні конфлікти майбутнього за С. Гантінгтоном. Що, на Вашу думку, слід розуміти під конфліктами культур в політичному житті.	10	14
5	Тема 5. Тип суспільства та політична конфліктність Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі.	8	12

	Розкрийте та проаналізуйте зміст понять «політична конфліктність». Визначте особливості модерністських класифікацій перехідних суспільств і політичних конфліктів в них. Назвіть та проаналізуйте специфічні риси та ознаки відкритого суспільства. Проаналізуйте проблему «Надмірна концентрація влади як джерело несвідомих підливних тенденцій».		
6	Тема 6. Психологічні особливості конфліктного сприйняття та типові стратегії конфліктної поведінки. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Визначте сутність психологічного фактору в умовах політичного конфлікту. Охарактеризуйте зміст феномену дзеркальних образів в політичному конфлікті. Охарактеризуйте несправедливість як механізм виникнення та існування політичного конфлікту. Визначте зміст стратегії для зняття напруги і деескалації політичного конфлікту Ч. Осгуд	8	12
7	Тема 7. Політичне врегулювання конфлікту: основні задачі та принципи. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Визначте поняття: «завершення», «вирішення», «врегулювання» конфлікту. В чому полягає зміст та особливості обрання адекватної стратегії, що веде до деескалації політичного конфлікту. Визначте особливості здійснення діагностики та експертизи політичного конфлікту. Назвіть та проаналізуйте засоби вирішення конфліктних ситуацій за К. Томасом. Визначте сутність війни як форми політичного конфлікту.	10	14
8	Тема 8. Роль та задача «третьої сторони» в політичному конфлікті. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Визначте сутність та особливості посередницької діяльності. Проаналізуйте використання сили та застосування санкцій третьої сторони для врегулювання політичного конфлікту. Здійсніть аналіз ефективності посередництва у врегулюванні політичного конфлікту. Визначте та проаналізуйте роль міжурядових та неурядових організацій у вирішенні політичного конфлікту. Визначте поняття «превентивна дипломатія» та проаналізуйте загальні умови та особливості превентивної дипломатії.	10	14
ВСЬОГО		72	106

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання*	Компетентності та результати навчання, що формуються	Кількість годин
<u>Прометеус.</u> Міжнародне гуманітарне право: захист жертв війни та обмеження воєнних дій В умовах міжнародного збройного конфлікту на території України важливе значення має поширення знань із міжнародного гуманітарного права, яке забезпечує захист жертв війни та обмежує засоби й методи ведення воєнних дій. Будучи суто абстрактними в мирний час, норми міжнародного гуманітарного права перетворюються на механізм забезпечення життя та здоров'я під час збройного конфлікту. Тому поширення знань із міжнародного гуманітарного права, по-перше, юридичний обов'язок держави, по-друге, запит суспільства щодо розуміння правового регулювання захисту жертв	СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки. СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності. СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу. РН09. Вміти застосовувати	Відповідно до програми курсу

війни, кваліфікації воєнних злочинів та відповідальності за порушення міжнародного гуманітарного права, до того ж, це питання особистої безпеки, формування системи поведінки заради виживання, і нарешті – питання застосування принципів правосуддя перехідного періоду та реінтеграції тимчасово окупованих територій. Включення компетентностей із міжнародного гуманітарного права до Державного стандарту профільної школи обумовлює необхідність знати й розуміти сутність та основні поняття МГП освітянами, особливості викладання цих тем у закладах освіти. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/international-humanitarian-law	політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки. РН15. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань	
--	--	--

До самостійної роботи відноситься: [1] – підготовка до лекцій, практичних занять; [2] – опрацювання лекційного матеріалу; [3] – самостійне опрацювання літератури; [4] – індивідуальне навчально-дослідне завдання: підготовка доповіді; презентації

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни «Політична конфліктологія» застосовуються словесний, наочний, практичний методи навчання: читання лекцій, опрацювання текстів основних робіт дослідників, роботу з навчальною та спеціальною літературою, індивідуальні консультації.

СЛОВЕСНІ ТА НАОЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ (лекційні заняття; опитування; консультування; доповіді та мультимедійні презентації);

ПРАКТИЧНІ (тестові вправи; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації);

КОЛЕКТИВНЕ ТА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ОПРАЦЮВАННЯ ЗАВДАНЬ (колективне обговорення, виконання та презентація ІНДЗ, обговорення проблемних питань та результатів самостійної роботи).

Для розв'язання учбово-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція-пояснення, бесіда, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль і т.п.)

Основні форми (методи) проведення занять – це різні типи лекцій, а також практичні заняття – теоретичне обговорення питань, дискусія, конференція, співбесіда, реферативна форма, презентація, інтерактивний онлайн дискурс.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, захист рефератів/презентацій, доповідь; письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами;

Періодичний контроль: тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (можливо тестування, контрольне опитування).

Підсумковий контроль: іспит

Критерії оцінювання результатів навчання:

Опитування на занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і джерел.
	1-4	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел.
	5-10	Здобувач бере активну участь у практичному занятті, в обговоренні проблемних питань, користується додатковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем; доповідь та демонстрація	0	Не зараховуються реферати (довіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	3	Доповідь та презентація самостійними, але не опрацьована актуальність, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал є формальним, висновки не конкретизовані (відсутні), тема не розкрита.
	4-5	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає

презентації		вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, усно здобувач пояснює матеріал невпевнено, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами.
	6-8	Доповідь та презентація виконані самостійно, опрацьована актуальність теми із зазначенням невирішених раніше аспектів, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач без допомоги викладача пояснює матеріал, самостійні висновки, тема загалом розкрита, інформація у презентації подана із використанням самостійно розроблених схем, містить посилання на джерела, хоча здобувач іноді недостатньо вміло в усній формі може сформулювати деякі положення доповіді.
	9-10	Доповідь та презентація виконані самостійно, актуальність розкрита із зазначенням невирішених раніше аспектів, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку – самостійні ґрунтовні судження, підкріплені доказами, містить посилання на джерела.
Контрольна робота	0	Відповіді неправильні (у тестових роботах)
	0-10	Контрольна робота (опитування) за кожним змістовним модулем.

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Конфліктологія: визначення, об'єкт, предмет. Методи та функції конфліктології.
2. Функціональна теорія Г. Зиммеля. Структурний функціоналізм (Т. Парсонс).
3. Психологічні парадигми дослідження політичних конфліктів.
4. Теорія позитивно-функціонального конфлікту Л. Козера.
5. Р. Дарендорф про роль конфлікту в житті суспільства.
6. Сучасні політологічні теорії конфлікту
7. Суперечлива природа політики як сфери суспільного життя.
8. Постмодерністські концепції поля політики та політичних конфліктів.
9. Класовий конфлікт як відображення антагоністичної соціально-класової структури суспільства.
10. Політичний конфлікт: визначення та специфічні риси. Відмінності політичних конфліктів від соціальних і економічних.
11. Конфліктність як норма політичних взаємодій і як відхилення від норми.
12. Культурно-історичні і соціально-економічні умови виникнення політичних конфліктів.
13. Структура та функції політичного конфлікту.
14. Механізм розвитку конфлікту.
15. Типологія політичних конфліктів за ступенем та характером нормативної регуляції, формою та ступенем публічності.
16. Типологія політичного конфлікту за стратегією суб'єктів політичного конфлікту.
17. Державно-правові конфлікти як різновид політичних конфліктів.
18. Типологія політичних конфліктів Д. Дена.
19. Типологія політичних конфліктів А. Раппопорта.
20. Типологія політичних конфліктів М. Дойча.
21. Схожість і відмінності між етнічними і конфесійними конфліктами
22. Взаємозв'язок внутрішнього і міжнародного політичних конфліктів.
23. Цивілізаційні конфлікти майбутнього за С. Хантингтоном
24. Конфлікти культур в політичному житті.
25. Формаційна класифікація (К.Маркс) та технологічна (С. Ліпсет) класифікація типів суспільства.
26. Типи суспільства за рівнем відкритості (К. Поппер).
27. Клаус фон Бейме про типи суспільства та політичну конфліктність.
28. Модерністські класифікації перехідних суспільств і політичних конфліктів в них.
29. Специфічні риси та ознаки відкритого суспільства.
30. Надмірна концентрація влади як джерело несвідомих підливних тенденцій.
31. Психологічний фактор в умовах політичного конфлікту
32. Стереотип: визначення, підходи до розуміння та їх роль в політичному конфлікті.
33. Характеристика конфліктного сприймання та поведінки.

34. Стили поведінки людей і груп в конфлікті: визначення поняття та їх характеристика.
35. Феномен «дзеркальних образів» в політичному конфлікті.
36. Несправедливість як механізм виникнення та існування політичного конфлікту.
37. Стратегія для зняття напруги і деескалації політичного конфлікту Ч. Осгуд.
38. Визначення понять: «завершення», «вирішення», «врегулювання» конфлікту. Обрання адекватної стратегії, що веде до деескалації політичного конфлікту.
39. Попередження конфліктів: визначення, технології, стратегія та тактика.
40. Стратегії та принципи врегулювання конфлікту.
41. Умови та передумови мирного врегулювання політичного конфлікту.
42. Типи рішень та угод під час врегулювання політичного конфлікту.
43. Компроміс та консенсус як методи врегулювання політичних конфліктів.
44. Діагностика та експертиза політичного конфлікту.
45. Засоби вирішення конфліктних ситуацій за К. Томасом.
46. Традиційні методи та інституційні процедури врегулювання політичного конфлікту.
47. Війна як форма політичного конфлікту.
48. Засади посередницької діяльності: поняття третьої сторони та технологія посередництва.
49. Види втручання "третьої сторони" в конфліктний процес.
50. Види посередництва в політичному конфлікті.
51. Переговори в умовах політичного конфлікту: поняття,
52. Понятие «переговоры». Функции переговоров.
53. Переговорний процес: визначення, підготовка та структура.
54. Стили ведення переговорів в політичному конфлікті.
55. Використання сили та застосування санкцій третьої сторони для врегулювання політичного конфлікту.
56. Тероризм як форма політичного конфлікту.
57. Ефективність посередництва у врегулюванні політичного конфлікту.
58. Роль міжурядових та неурядових організацій у вирішенні політичного конфлікту.
59. Роль ООН в вирішенні політичних конфліктів.
60. Превентивна дипломатія

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

		Поточний та періодичний контроль						Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Іспит	
10	10	10	10 Модульний контроль №1	10	10	10	10 Модульний контроль №2		
								20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

1. Милосердна І.М. Робоча програма курсу «Політична конфліктологія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 052 «Політологія».

2. Милосердна І.М. Силабус курсу «Політична конфліктологія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 052 «Політологія».

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Modelski G., Tompson W. R. Leading Sectors and World Powers: The Coevolution of Global Politics and Economics. Columbia: University of South Carolina Press. URL : https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=a-mMKb5fPKEC&oi=fnd&pg=PR13&dq=info:2ugm_xZdhssJ:scholar.google.com&ots=bv5MnR93ya&sig=QDHD57_Qu925uXGN8l7kdVuLcgw&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

2. Міжнародні відносини та світова політика: навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25295/1/2020-Kuzy%20O%20M%20C%20Kortkov%20D%20C%20Mihailichenko%20D%20Y%20T%20a%20in.pdf>

3. Міжнародні відносини та світова політика: підручник : рекомендовано МОН України / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; за ред. В. А. Манжолі. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2014. 663 с.

4. Сенаторова О. В. Права людини і збройні конфлікти : навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2018. 208 с. URL : https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_6_copy.pdf

Додаткова:

1. Diehl P. F. First United Nations Emergency Force (UNEF I). The Oxford Handbook of United Nations Peacekeeping Operations. Joachim A. Koops, Thierry Tardy, Norrie MacQueen, and Paul D. Williams (Eds.). Oxford, UK: Oxford University Press, 2015.

2. Hatto R. From peacekeeping to peacebuilding: the evolution of the role of the United Nations in peace operations. International Review of the Red Cross. 2013. Vol. 95. P. 501–505.

3. United Nations Statement by the President of the Security Council: Official Document System of the United Nations. S/PRST/1994/22. URL: Retrieved from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N94/202/90/PDF/N9420290.pdf?OpenElement>

4. Акулов С. Міжнародні миротворчі операції як політичний інструмент врегулювання воєнно-політичних конфліктів. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8765/16-akulov.pdf?sequence=1>

5. Білоцький С.Д. Миротворчі операції НАТО в Південно-Східній Європі: міжнародно-правовий аспект. К.: 2010. 270 с.

6. Габро, І., Гринюк, А. Миротворча діяльність у зовнішній політиці Канади. *Старожитності Лукомор'я*. 2023. Вип. 3. С. 82-90. URL: <http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/215>

7. Гогоша Орест Формування поняття і принципів миротворчої діяльності ООН. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2012. Випуск 30. С. 121–127. URL: https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/VLNU_Mv_2012_30_16.pdf
8. Голопатюк Л. С. Іващенко А. М., Розумний О. Д. Аналіз змін стратегії миротворчої діяльності Організації Об'єднаних Націй Резюме. *Збірник наукових праць центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України*. 2016. №3. С.48-53. URL: <http://znp-cvsvd.nuou.org.ua/article/view/126039/120726>
9. Жукорська Я. Історія виникнення та становлення миротворчої діяльності ООН. *Часопис Київського університету права*. 2020. Вип. 4. С. 423-427. URL: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.4.2020.76>
10. Козюпа В. Проведення миротворчих операцій: виклики моритворчої діяльності. *Консенсус*. 2023. №1. С. 163-177. URL: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/53/48>
11. Котелянець О. "Цивільна складова міжнародних миротворчих місій: порядок денний для України". Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/civilna-skladova-mizhnarodnikh-mirotvorchikh-misiy-poryadok-denniy>
12. Миротворчі місії ООН: в яких країнах світу проводилися та де тривають зараз. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/12/02 /infografika/ poli-tyka/myrotvorchi-misiyi-oon-yakux-krayinax-svitu-provodylysysya-ta-tryvayut-zaraz>
13. Миротворчість в сучасних міжнародних відносинах. URL: https://istfak-mgu.at.ua/publ/procesi_regionalizaciji_ta_globalizaciji_jak_dominanta_svitovogo_rozvitku/mirotvorchist_v_suchasnikh_mizhnarodnikh_vid-nosinakh/1-1-0-14
14. Ржевська Н.Ф. Стратегічні прогнози щодо перспектив стратегічного партнерства для України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук, праць*. 2018. Вип. 137. URL : <https://er.nau.edu.ua/items/8cba2944-df96-45ff-a734-804f1f81cd82>
15. Сліпенюк В.В. Міжнародна миротворча діяльність України в контексті забезпечення миру та безпеки в світі. *Право та державне управління*. 2022. №4. С. 22-28. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2022/3.pdf
16. Участь Збройних Сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки URL: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/mirotvorchist/>

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://irows.ucr.edu/> The Institute for Research on World-Systems
2. <https://web.archive.org/web/20051029101900/http://jwsr.ucr.edu/index.php>
3. www.rada.gov.ua – Верховна Рада України.
4. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
5. <http://www.info-library.com.ua/books.html> – Електронна бібліотека підручників.